

Институт
за
европска
политика.
Скопје

Тематски извештај од проектот
„Следење на владеењето во областа на правдата (JuDGMeNT)“

ПОДОБРУВАЊЕ НА ЕФИКАСНОСТА И КОМПЕТЕННОСТА: ПРЕГЛЕД НА КВАЛИТЕТОТ, ЕФИКАСНОСТА И КОМПЕТЕННОСТА НА СУДИИТЕ И СУДОВИТЕ

Скопје, декември 2016 година

Проектот се спроведува со финансиска поддршка од Регионалниот совет
за соработка во рамките на спроведувањето на Стратегијата за ЈИЕ 2020

СОДРЖИНА:

- 03. 1. Воведни напомени за Стратегијата за ЈИЕ 2020:
Работни места и европска перспектива
- 04. 2. Европските стандарди и домашната правна рамка
- 07. 3. Праксата во Република Македонија
- 07. 3.1 Квалитет
- 10. 3.2 Ефикасност
- 14. 3.3 Компетентност
- 15. 4. Заклучоци
- 17. 5. ПРЕПОРАКИ
- 19. ПРИЛОГ 1

1* Воведни напомени за Стратегијата за ЈИЕ 2020: Работни места и европска перспектива

„Стратегијата за Југоисточна Европа 2020: Работни места и европска перспектива“ цели кон подобрување на условите за живеење во регионот и враќање на фокусот кон прашањата за конкурентноста и развојот. Стратегијата беше донесена во 2013 година, а процесот на развивање, усвојување и примена на истата го координира Регионалниот совет за соработка (РСС). Токму зајакнувањето на регионалната соработка е еден од условите за напредок во процесот на пристапување на државите од регионот кон Европската унија.

Стратегијата е концентрирана околу четири меѓусебно поврзани столбови на развој, од кои столбот „Владеење за раст“ има три димензии: Ефективни јавни услуги, Спречување на корупција и Правда. Во областа Правда се идентификувани три приоритети, меѓу кои и „Подобрување на ефикасноста и компетентноста: Преглед на квалитетот, ефикасноста и компетентноста на судиите и судовите.“

Стратегијата ја истакнува потребата за зголемување на напорите од страна на сите институции кои се вклучени (министерства, судски тренинг центри или академии, универзитети), директно или индиректно, во подобрување на овие параметри. Во случајот на Македонија повикот се однесува на: Министерството за правда, Судскиот совет, Судскиот буџетски совет, но и тела како Академијата за судии и јавни обвинители кои се значајни чинители за обезбедување на квалитетот на судството во целина, но и на индивидуалните квалитети и компетентност на судиите.

Амбициозната природа на Стратегијата ЈИЕ 2020 овозможува вклучување на повеќе субјекти во процесот на нејзино спроведување. Таа послужи како основа за граѓанскиот сектор да врши неколкумесечно набљудување на работата на дел од инволвираните институции и континуирано да го истражува подобрувањето на судскиот квалитет, ефикасност и компетентност. Подготвените месечни извештаи и овој тематски извештај содржат факти кои даваат јасна слика за моменталната состојба и препораки кои би требало да се почитуваат и спроведат во иднина.

Методологијата за подготовка на тематскиот извештај главно се темелеше на правна и компаративна анализа на правната рамка за правосудството и на релевантните месечни и годишни извештаи. Како дополнување на канцелариското истражување, беа прибрани податоци од Судскиот совет на Република Македонија и Академијата за судии и јавни обвинители. Во рамките на Проектот, воспоставени се индикатори според кои би се следел развојот во оваа област (Прилог 1).

Во процесот на пристапување, Европската унија ги вбројува прашањата поврзани со судството во политичките компоненти на Копенхашките критериуми, како и во поглавјето 23 – Правосудство и темелни права. Покрај членот 47 од Повелбата за фундаментални права на ЕУ, во правото на ЕУ не постојат одредби кои регулираат прашања поврзани со статусот на националното судство. Тоа е резултат на принципот на почитување на националната автономија од страна на Унијата во уредувањето и регулирањето на домашната институционална структура.

Независноста на судството во Македонија е регулирано на највисоко ниво – со Уставот. Согласно членот 8, поделбата на државната власт е зацртана како една од темелните вредности на уставниот поредок, а членот 98 пропишува дека судската власт ја вршат судовите, кои се самостојни и независни. Членот 99 утврдува дека судијата не може да биде преместен против својата волја, а заедно со амандманот XXVI ги регулира условите за престанок на судиската функција и разрешување.

Во домашната правна рамка во оваа област, како клучни закони се издвојуваат Законот за судовите, Законот за Судскиот совет на Република Македонија, Законот за Академијата за судии и јавни обвинители, Законот за Судскиот буџет, Закон за Советот за утврдување на факти и покренување постапка за утврдување одговорност на судија и Законот за судска служба.¹

Изборот и разрешувањето на судиите, судиите-поротници и претседателите на судовите е во исклучива надлежност на Судскиот совет и се базирани на објективни критериуми предвидени со Законот за судовите. Дискутабилно е што за изборот на претседател на суд важат истите услови како и за избор на судија, со исклучок на одредбата дека треба во последните две години да е оценет со највисока позитивна оценка и да има најголем број на бодови во однос на останатите пријавени лица. Вака утврдените услови не создаваат можност да се оценат менаџерските способности на кандидатите за претседател на суд – нешто што е клучно за успешно извршување на оваа функција.

Во однос на Европските стандарди кои се поврзани со дисциплинска постапка, суспендирање и разрешување на судиите, во основа е остварена усогласеност на домашната правна рамка. Уставот, Законот за судовите и Законот за Судскиот совет ги определуваат основите за

¹Законот за судовите претставува основа на која се гради судската власт и воедно ги уредува надлежностите на судовите, организациската, месната и стварната надлежност, видовите судови во Република Македонија, начинот на функционирање, вршењето на судската функција, изборот на судиите и судиите поротници, правата и обврските на судиите и претседателите на судовите, како и престанокот на функцијата, дисциплинската одговорност и одговорност поради нестручно вршење на судската функција. Законот на основно ниво ја уредува судската управа, судската служба и судската полиција, односно нивните основни надлежности во поглед на вршењето на судската власт.

Законот за Судскиот совет на Република Македонија ја уредува постапката за избор на Судскиот совет, како и начинот на остварување на неговите функции и начинот на работа и одлучување. Понатаму, со Законот се уредуваат и надлежностите на Судскиот совет меѓу кои се и да избира и разрешува судии и да ја оценува нивната работа. Со Уставот и Законот, Судскиот совет на Република Македонија е дефиниран како независен и самостоен орган на судството чија основна функција и цел е гарантирање на независноста и самостојноста на судството. Седниците на Советот на кои се расправа по претставките и поплаките поднесени од граѓаните и правните лица за работата на судиите и судовите се јавни.

Законот за Академијата на судии и јавни обвинители ги уредува основањето, дејноста, статусот, и финансирањето на Академијата. Понатаму, Законот содржи одредби за предавачите и менторите кои ги спроведуваат програмите, почетната и континуираната обука како основни дејности на Академијата, како и други прашања кои се однесуваат на положбата и функционирањето на Академијата. Академијата врши прием и стручно усовршување на идните судии и јавни обвинители, континуирано стручно усовршување и унапредување на знаењата на веќе избраните судии и јавни обвинители при вршењето на нивната функција, како и усовршување и обука за професионално, етичко и стручно извршување на работните задачи на судиите и обвинителите, во согласност со закон и меѓународните стандарди и принципи.

Законот за судскиот буџет ја уредува постапката за изготвување, утврдување и извршување на судскиот буџет како и основањето и работењето на посебно тело во рамките на судството. Судскиот буџетски совет, чија цел е да се грижи за судскиот буџет како посебен дел на Буџетот на Република Македонија и да обезбеди финансиска независност на судовите.

Законот за Советот за утврдување на факти и покренување постапка за утврдување одговорност на судија го уредува основањето на ова тело и начинот на функционирање и покренување барања за утврдување на одговорност за судија.

Законот за судска служба ги уредува правата, должностите, одговорностите на судските службеници, системот на плати и надоместоци на плати на судските службеници.

суспендирање и разрешување на судиите, при што се утврдува дека тоа може да биде само како последица на потешка дисциплинска повреда која го прави недостоен за вршење на судиската функција и на нестручно и несовесно вршење на судиската функција.

Постапката регулирана со Законот за Судскиот совет му овозможува на судијата кој е предмет на дисциплинска постапка да се изјасни по однос на наводите против него, како и да поднесе жалба против одлуката.

Соодветното регулирање на делот за дисциплинска одговорност на судиите и одговорност за нестручно и несовесно вршење на функцијата наметнаа потреба за повеќе законски измени. Една од спорните состојби беше надлежноста и својството на Судскиот совет во целата постапка, каде истото тело се јавуваше и како орган кој ја поведува постапката за утврдување на одговорност на судија и како орган кој одлучува по постапката, а со тоа што член по функција на Советот е Претседателот на Врховниот суд и како орган кој одлучува по жалбата. За надминување на овој проблем беше донесен Законот за Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување одговорност на судија.² Со овој закон беше предвидено да се воведат нов орган кој ќе ги поведува постапките за утврдување на фактите и да покренува барања за утврдување на одговорност за судија. Донесувањето на Законот за Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување одговорност на судија не произлегува ниту како обврска ниту како потреба и причина предвидена во Уставот на Република Македонија како највисок правен акт, ниту пак од другите закони кои ја уредуваат оваа материја (Закон за судовите, Закон за Судскиот совет).

Особено проблематично беше што овој закон се донесе во скратена постапка, без соодветните истражувања и анализи. Поради тоа, оправдани се и критиките дека органот конституиран со овој пропис е неуставен, особено ако се земат предвид членот 99, како и амандманот XXVIII и амандманот XXIX на Уставот, според кои Судскиот совет е единствен, самостоен и независен орган кој ја обезбедува и гарантира самостојноста и независноста на судската власт и воедно е единствениот орган надлежен да одлучува за одговорност на судиите. За разлика од Судскиот совет, Советот за утврдување факти не е предвиден во Уставот на Република Македонија.³ Дотолку попроблематична е предвидената можност Советот за утврдување на факти да ја отфрли иницијативата за поведување на постапка со што и фактички се исклучува Судскиот совет од самата постапка, а Советот за утврдување на факти се наметнува како паралелно тело кое ги дели истите или има слични надлежности како Судскиот совет.⁴

Спорен е и членот 6 од Законот за Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување одговорност на судија според кој како членови на советот се избираат пензионирани судии, јавни обвинители, универзитетски професори и правници, заради тоа што ваквата одредба не е во насока на поставување на квалитативни критериуми за избор, па оттаму, не само што се јавува како непотребна, туку е и основ за дискриминација по основ на возраст. Членовите на Советот за утврдување факти ги избираат судиите од сите судови во Македонија на непосредни и тајни избори.⁵ Завршните одредби од овој закон, поточно членот 52, предвидува дека првиот избор на членови во Советот за утврдување на факти ќе го изврши Комисија формирана од Судскиот совет на Република Македонија. Ваквата одредба е во спротивност како со Законот за Судскиот совет, така и со Уставот на Република

²Ibid.

³<http://www.sobranie.mk/ustav-na-rm.nspk>

⁴Чл. 40 од Законот за Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија, „Службен весник на РМ“ бр. 20/15

⁵Чл. 16 ibid.

Македонија поради тоа што Законот за Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување одговорност на судија му наметнува на Судскиот совет надлежност надвор од предвидените надлежности во Уставот и Законот за Судскиот совет, дотолку повеќе што изборот го врши Комисија формирана од Судскиот совет.

Самата постапка за утврдување одговорност на судија, предвидувањето на дисциплинската одговорност и одговорноста заради нестручно и несовесно вршење на функцијата се прилично конфузни и расплнети низ три различни закони (Закон за Судскиот совет, Закон за Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување одговорност на судија и Закон за судовите). Ваквите забелешки се истакнати, меѓу другото и во извештајот на Венецијанската комисија каде се констатира дека основите за одговорност на судиите се конфузни и лабаво дефинирани, а постапката е непотребно комплицирана и остава можност за преклопување на постапките.⁶

Постои и непрецизност во Законот за Судскиот совет во однос на определувањето што се подразбира под нестручно и несовесно вршење на судиската функција. Имено, доколку несовесноста може да се поврзе со пропусти во однос на процесните работи во постапувањето, или пак свесно кршење на законските одредби и остварување незаконска корист, недефинираноста на нестручното вршење на функцијата може да биде и основ за широко толкување на овој поим и притисоци врз судиите. Исто така, логично би било доколку законот утврдува единствена постапка за утврдување на дисциплинска одговорност, а со неа да бидат опфатени и случаите на нестручно и несовесно вршење на судиската функција, со соодветна градација на предвидените санкции.

Како постојан проблем со законодавството во Македонија се јавува носењето на закони по скратена постапка,⁷ па така, и Законот за Академијата со своите измени и дополнувања се донесени без соодветна стручна расправа, јавна дебата или било каква вклученост на експерти или засегнати групи во неговото носење. Токму поради таквата пракса се јавуваат и другите критики поврзани со законот, како што се критериумите за упис во Академијата, каде законодавецот придава големо значење на факултетскиот просек на кандидатите, со што се поставува критериум каде знаењето на кандидатот кога завршил факултет е вреднувано повеќе или исто како и неговото знаење кое го стекнал по завршувањето на факултетот, а во тек на своето работење. Во прилог на непотребноста од ваквата одредба се и законските измени од 31.12.2015 година каде беа изменети условите за прием, односно беше предвиден просек од студии од најмалку 7, работен стаж од најмалку 5 години на правни работи по положен правосуден испит во суд или во јавно обвинителство како судски службеник или јавно обвинителски службеник или адвокат, а исто така предвидено е обуката да се одвива во една фаза, односно девет месечна теоретска обука.⁸ Оваа измена исто така предвидува дека искуството кое треба да го има кандидатот мора да е стекнато како судски службеник, јавно обвинителски службеник или адвокат што претставува уште еден ограничувачки услов. Претставници на Судскиот совет упатуваат на тоа дека ваквата одредба е со цел да се обезбеди кандидатите да имаат директно искуство од работа во суд. Сепак, како најдискутабилен момент е повторното носење на измените во скратена постапка и нивното временско ограничување на претходните измени од една година, што само оди во прилог на нетранспарентноста на мотивите поради кои се вршат ваквите измени и остава сомнеж за арбитрарно и коруптивно дејствување.⁹

⁶[http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2015\)042-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2015)042-e)

⁷<http://vistinomer.mk/sobraniski-trend-nad-60-otsto-od-zakonite-po-skratena-postapka-1/>

⁸ibid.

⁹Чл. 4 од Законот за изменување и дополнување на Законот за Академија за судии и јавни обвинители, „Службен весник на РМ“ бр. 231/15

Во 2011г., Министерството за правда на Република Македонија ја претстави судската статистичка методологија како методолошки инструмент за собирање, обработка и анализа на статистички податоци. Методологијата беше развиена врз основа на патоказите за судски статистики (GOJUST) на Европската комисија за ефикасност на правдата (CEPEJ), во склоп на Советот на Европа. Нејзината примена требаше да обезбеди конзистентни и споредливи статистички податоци и индикатори за следење и оценување на резултатите на судовите. Методологијата дефинира 11 индикатори за анализа и мониторинг на судски достигнувања, кои судовите се обврзани да ги собираат, обработуваат и објавуваат – но сепак ова не се случува. Дополнително, Методологијата предвидува дека научните и истражувачките институции би имале директен пристап до обработените статистички податоци и анализи, што исто така се уште не е имплементирано. Овие два фактори го прават независниот мониторинг на судски индикатори во Македонија многу тежок. Сепак, подолу е направен обид да се даде преглед на состојбата во однос на квалитетот, ефикасноста и компетентноста врз основа на податоци до кои успеа да дојде истражувачкиот тим.

3.1* Квалитет

Според таканаречениот Извештај на Рајнхард Прибе,¹⁰ членовите на Судскиот совет мора да бидат избирани единствено од редот на најстручните судии и најистакнатите и најискусни правници во земјата, а во пракса треба да биде развиен јасен и предвидлив тест во врска со значењето на законскиот поим „истакнат правник“. Ваквите препораки се поврзани со откритијата за процесите на политички пазарења во однос на составот на Советот. Некои како спорна одредба од Законот за Судскиот совет го наведуваат членот 6 според кој како членови по функција на Советот се Претседателот на Врховниот суд и Министерот за правда.¹¹ Законското наметнување на членови по функција во тело кое треба да биде гарант за судската независност, самото по себе отвора простор за сомнежи за независноста на ова тело. Понатаму, иако Министерот за правда како член по функција нема право на глас во Советот, самото негово присуство и неформално влијание кое го има може да биде пречка во слободното функционирање и одлучување на Судскиот совет.

Во поглед на критериумите за избор на членови на Судскиот совет и нивната примена во праксата, може да се забележи трендот кој преовладува и во другите закони кои регулираат критериуми за избор на членови во тело од судската власт – употребата на терминот „истакнат правник“. ¹² До законските измени од февруари 2015 година не постоеше пропис кој го дефинираше поимот „истакнат правник“, ниту пак било каков пропис со кој би се регулирале овие критериуми, па така подразбирањето на овој поим остануваше да биде слободно толкување на органот кој го избира, со што во пракса се сретнуваа повеќе мислења за тоа што значи овој поим. Членот 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за Судскиот совет¹³ делумно го допрецизира ваквиот критериум со што условите налагаат за член на Совет да може да се јави лице кое е дипломиран правник со најмалку 15 години работно искуство во правната професија по положен правосуден испит и кое во вршењето на правната професија се истакнало со научна или професионална работа или со свое јавно делување.¹⁴

¹⁰ Препораки на групата на искусни експерти за системските прашања за Владеењето на правото поврзани со следењето на комуникациите откриени во пролетта 2015 г.

¹¹ Ibid.

¹² Чл. 26, ibid.

Понатаму, во македонската јавност се наметна прашањето колку Судскиот совет е ослободен од политичкото влијание на извршната и законодавната власт при изборот на кадри и извршувањето на доверените надлежности и колкава е довербата на граѓаните во овој орган. Извештајот на Прибе наведува дека Судскиот совет треба да ги извршува своите должности без никакви влијанија, директни или индиректни, и да биде проактивен во одбрана на судиите наспроти мешањето и нападите кои ја засегаат нивната независност. Откако во октомври 2016 година Специјалното јавно обвинителство повика пет судии од Управниот суд во својство на осомничени лица за донесени одлуки во извршувањето на судската функција, Судскиот совет реагираше дека истото врши директен притисок и рушење на независноста на судството, спротивно на Уставот, законите и меѓународните права. Судскиот совет како независен орган изрази мислење дека Специјалното јавно обвинителство се меша во работата на судиите и го нарушува угледот и достоинството на судиите, па оттаму беше изразена готовност за бескомпромисна борба против оние кои се мешаат во работата на судовите. Со ова се отвори прашањето за сослушување судија, односно претседателот на Судскиот совет истакна дека судија не може да биде гонет за својата судска работа и воедно изнесе став дека никој не смее да се осмели да испрашува судија за негова пресуда земајќи го предвид членот 65 од Законот за судовите.¹⁵

Изјавите од Специјалното јавно обвинителство пак ги толкуваа ваквите реакции како влијание на оддолжување на одредени предистражни постапки кои доведуваат до спречување истрага и до оневозможување да се поведат судски постапки против лица за кои има сомнение дека извршиле тешки кривични дела. Од друга страна, пак, речиси отсутнуваат случаи кога судии се обратиле до Судскиот совет за Советот да им пружи заштита од притисоци и влијанија. Тоа може да укаже на тоа дека се ретки случаите на притисоци и влијанија или пак на фактот дека судиите во Советот не препознаваат тело кое може да обезбеди ефективна заштита.

Иако Законот за судовите предвидува објективни критериуми за избор и разрешување на судиите, судиите-поротници и претседателите на судовите, што би требало да обезбеди соодветна компетентност, квалитет, и независно и непристрасно работење, извештајот на Европската комисија за Македонија во 2016 година констатира дека се уште е недоволно транспарентен системот на избор и унапредување и дека не биле преземени чекори за да се обезбеди деполитизација во согласност со „итните реформски приоритети“. Во 2015 година Судскиот совет избра 20 претседатели на судови, со значајно временско одолжување, а во септември 2016 година беа избрани 7 судии во основите судии (сите од Академијата), 11 судии во апелационите судови, 2 судии во Вишиот управен суд и 4 судии во Врховниот суд (сите со судиско искуство).¹⁶

¹³ „Службен весник на Република Македонија“ бр. 20/2015.

¹⁴ На 13.10.2016 г. врз основа на ваквата формулација, Собранието донесе одлука со која е избран Владе Богоевски за член на Советот. Според неговата биографија тој има правничка кариера која ја почнува како правник во стопанството, па адвокат, заменик јавен правобранител за подрачјето на Скопје, и државен правобранител за истото подрачје

¹⁵ Членот 65 од Законот за судовите предвидува:

(1) Судиите во вршењето на судиската функција уживаат имунитет.

(2) Судија не може да биде повикан на кривична одговорност за искажано мислење и одлучување при донесувањето на судската одлука.

(3) Судија не може да биде притворен без одобрување на Судскиот совет на Република Македонија, освен ако е затечен во вршење на кривично дело за кое е пропишана казна затвор во траење од најмалку пет години.

(4) За одземање на имунитетот на судиите одлучува Судскиот совет на Република Македонија.

(5) Постапката за одлучување за одземање на имунитетот на судијата е итна.

¹⁶ Извештај за Македонија на Европската комисија, 2016.

Од особена важност е да се спомене дека сегашните прописи оставаат отворена можност судијата да биде санкциониран врз основа на бројот на одлуки кои се променети од страна на повисок суд, што претставува засегање во судскиот имунитет кој гарантира дека судија не може да биде повикан на одговорност поради искажано мислење при одлучување. Ваквата регулатива отсликува и едно проблематично гледиште на законодавецот и предлагачот на законите, според кое повисоките судови треба само да ги потврдуваат одлуките на пониските судови.

Во извештајот за Македонија од 2016 година, Европската комисија забележува дека нов професионален систем за оценување со фокус на оценување на основите компетенции на судиите с уште не е воведен, со што системот се уште е фокусиран на квантитативни критериуми, па оттука не е постапено во однос на препораките на Европската комисија и Венецијанската комисија во оваа област. Дури и оние критериуми кои се определени како квалитативни се базираат на статистика без да налагаат земање предвид на различностите кои се јавуваат од еден судски случај до друг судски случај.¹⁷ Според претставници на Судскиот совет, при оценувањето на судиите сепак се внимава да се земат предвид ваквите разлики, вклучително и причините за укинување односно преиначување на одлуките од страна на повисоките инстанции. Донекаде во ова помага и одредбата во Законот за судовите¹⁸ според која при оценувањето на судија, комисија составена од претседателот на судот во кој оценуваниот судија ја извршува судиската функција и двајца други судии дава мислење. Постои пракса и судијата кој се оценува да достави коментари на ваквото мислење.

¹⁷Член 98 - член 115 од Закон за Судскиот совет на Република Македонија, „Службен весник на РМ“ број 60/2006, 150/10, 100/11, 20/15 и 61/15

¹⁸Член 126

3.2* Ефикасност

Констатирајќи дека во ноември 2015 година Судскиот совет усвои одлука за намалување на бројот на судии од 740 на 636 без проценка на потребите и влијанието, Европската комисија во последниот извештај за напредокот оценува дека отсуствува сеопфатна стратегија за управување со човечки ресурси во судството. На почетокот на 2016 година во судската власт имало речиси 2500 административни и судски службеници, што е зголемување од 5% во однос на крајот на 2014 година.¹⁹ И покрај ваквиот пораст, Судскиот совет проценува дека има недостиг од раководен, стручен и административно-технички кадар.²⁰ Кај земјите од поранешна Југославија, вклучително и Македонија, бројот на судии и судски персонал на 100 000 граѓани е значително повисок од европскиот просек.²¹ Во однос на половата структура, во прва и втора инстанца процентуално повеќе се застапени жените судии, а во Врховниот суд и меѓу претседателите на судови повеќе се застапени мажите.²² Две третини од судската администрација ја сочинуваат жени.²³

Комисијата изразува загриженост дека буџетот за судовите за 2016 г. е значајно понизок од европскиот просек по жител.²⁴ Имено, буџетот за 2016 година за сите судови – со исклучок на Уставниот суд – е незначително зголемен во однос на буџетскиот план за 2015 година и изнесува околу 30 милиони евра.²⁵ Тоа е скоро 15 евра по жител, а европскиот просек изнесува околу 36 евра.²⁶ Македонија има расходи за судовите по глава на жител кои се помали од која било земја-членка на ЕУ, а во Западниот Балкан само Албанија има помали расходи по жител.²⁷ Од друга страна, според учеството на јавните расходи за судовите во бруто-домашниот производ, Македонија е меѓу првите шест земји во Европа – а тоа се поранешните југословенски републики.²⁸ Буџетот на Академијата за судии и обвинители за 2016 г. изнесува околу 670 000 евра²⁹ – што претставува зголемување од 15% во однос на планираниот буџет за Академијата за 2015 година. Сепак, останува впечатокот дека тоа е се уште мал износ во споредба со потребите за обука. Потврда за ова е што голем број семинари и обуки се спроведуваат со помош од странски донатори.

И покрај тоа што формално функционира Судски буџетски совет, во пракса истиот е принуден да ги прифаќа ограничувањата наметнати од Министерството за финансии, кои не ги почитуваат законски предвидените износи наменети за јавна потрошувачка во судскиот систем. Судскиот буџетски совет во минатото има направено обид да воспостави цена на чинење на предмети, врз основа на која би ја правел годишната проекција на буџетски потреби и планиран обем на работа во судството, но во практичната примена на овој концепт е најдено на пречка поради различното ниво на кадровска екипираност на одделните судови и оптовареност со предмети.

Македонските судови во 2015 година решиле за 2% повеќе предмети одошто приливот на нови предмети во таа година и со тоа го намалиле бројот на нерешени предмети.³⁰ Исклучоци од ваквиот тренд се Вишиот управен суд, апелациските судови и Врховниот суд, кај кои во текот на годината се зголемил бројот на нерешени предмети. Само кај основните судови се намалил бројот на денови потребни за решавање на нерешените предмети, но поради големиот број предмети кај

¹⁹ Извештај за работата на Судскиот совет за 2015 г.

²⁰ Ibid.

²¹ Ibid.

²² Податоци за 2014 г.; European judicial systems: Efficiency and quality of justice, CEPEJ, 2016.

²³ Извештај за работата на Судскиот совет за 2015 г.

²⁴ Извештај за Македонија на Европската комисија, 2016.

²⁵ Изменување и дополнување на Буџетот на Република Македонија за 2016 година.

²⁶ Податоци за 2014 г.; European judicial systems: Efficiency and quality of justice, CEPEJ, 2016.

²⁷ Increasing the efficiency of Macedonia's and Montenegro's justice system: Introducing an innovative EU monitoring and evaluation mechanism in the sphere of administrative law, Association Zenith, 2014.

²⁸ Податоци за 2014 г.; European judicial systems: Efficiency and quality of justice, CEPEJ, 2016.

²⁹ Изменување и дополнување на Буџетот на Република Македонија за 2016 година.

основните судови, тоа довело до намалување на времето за решавање предмети на целокупното судство.

Се очекува влошување на показателите за ефикасност во 2016 година поради штрајкот на судската администрација што го доведе во прашање функционирањето на судовите. Можноста штрајкот да биде спречен не беше исклучена, доколку засегнатите страни беа согласни за постигнување договор.³¹ Поради незадоволството од Законот за судска служба, судската администрација штрајкуваше 58 дена од мај до септември 2016 година преку блокирање на работата на судовите. Револтот кај судската администрација се интензивираше по одлуката за зголемување на платите кај судиите, обвинителите и јавно обвинителските службеници. За време на штрајкот дел од судовите работеа со минимум капацитет, преземени беа само постапките во кои е одредена времена мерка и постапките со странски елемент, а поради немање услови, како и поради интензитетот на штрајкот, тужби и поднесоци речиси никогаш не се примаа. Согласно закон, синдикатот заведе став дека во предвидениот период од 15 јули 2016 година штрајкот ќе биде ставен во мирување, а доколку не се постигне спогодба ќе биде продолжен со зголемен интензитет. Спогодба не се постигна, единствено беа направени напори да се продолжи штрајкот, меѓутоа истиот за кратко време беше целосно прекинат без да биде исполнето барањето за исплата, како што тоа е предвидено кај судиите, јавните обвинители и службениците во јавните обвинителства. Случувањата во тој период, меѓу другото, упатуваат дека наместо преговори врз судските службеници се вршеле притисоци од страна на Судскиот буџетски совет и претседателот на Судскиот совет,³² што е недозволиво за Судскиот совет како самостоен и независен орган на судството и укажува на нетранспарентност во работата на истиот.

Коалицијата „Сите за правично судење“ во септември 2016 година мониторираше 14 предмети. Иако се работи за незначителна бројка мониторирани рочишта во 2015 година, статистиките покажуваат дека нема голема разлика меѓу 2015 и 2016 година во поглед на одложување на рочишта – единствено има разлики во поглед на донесените пресуди. Голем број пресуди и решенија за усвојување предлог во 2016-та се донесени вон рочиште, што е индикатор и остава впечаток дека и покрај малиот број на одржани рочишта, останатите не се одржуваат и најчесто веднаш се донесува решение за усвојување на предлогот затоа што судот нема капацитети да се справи со истите.

³⁰ Пресметки врз основа на годишните извештаи на Судскиот совет на Република Македонија за 2014 и 2015 година

Суд	Стапка на решавање предмети во 2015 г. ³⁰	Нерешени предмети на крајот на 2015 г.	Време за решавање нерешени предмети (денови) ³⁰	
			2014	2015
Врховен суд	98%	1 802	106	118
Виш управен суд	81%	1 095	8	88
Управен суд	106%	9 872	193	219
Апелациски судови	95%	9 404	66	88
Основни судови	103%	109 700	97	84
ВКУПНО	102%	131 873	98	89

³¹ [Анализа на податоците од набљудуваните судски постапки во 2015 година, Коалиција „Сите за правично судење“.](#)

³² Судскиот буџетски совет одлучи платата на судските службеници за мај 2016 година да биде исплатена во целост, а задршката на плата согласно членот 77 од Законот за судска служба да биде реализирана со исплатата на плата за јуни 2016 година. Според генералниот секретар на синдикатот на работниците од управата, правосудните органи и здруженијата на граѓани на Република Македонија ова беше само уште еден обид да се скрши штрајкот на судската администрација и да се тргне вниманието од проблемите на судските службеници. Судскиот буџетски совет (СБС) до вработените во судовите доставил известување во кое стои дека колективно ќе им се намалат платите за 40% за оние месеци во кои судската администрација штрајкувала. Оваа одлука на СБС доаѓа неколку дена по првото решение во кое се бараше од претседателите на судовите да изготват решенија со намалени плати за 60% за вработените кои два месеци штрајкуваат барајќи поголеми плати.

Во текот на месец септември 2015-та година мониторирали се вкупно 40 расправи при Основен суд Скопје 1 Скопје, од кои одложени се 28, и во овој случај најчестата причина е отсуство на една од странките. Во септември 2016 година, следени се само две расправи помалку од истиот месец 2015 година односно 38 расправи, од кои 19 се одложени. Најчеста причина за одложување е отсуство на некоја од странките или недостапност на органите за прогон, како и немањето услови притворените лица да се спроведат до судот. Ова упатува на тоа дека голем дел од ангажманот кој резултира со праведна пресуда е токму на луѓето кои се групирани во општата категорија „судска служба“, опфатена со посочениот Закон, кој е дискутабилен и неприфатлив за нив.

Судиите и други правни експерти се согласуваат дека продолжува праксата да се носат различни одлуки за исти правни ситуации, а судските одлуки се неретко несоодветно образложени. Важна да се спомене и особено загрижувачка е работата на Управниот суд, кој не одлучува мериторно против решенијата на државните органи и одбива да носи конечни одлуки преку кои ќе се заштитат правата на граѓаните. На ваков начин предметите се враќаат назад пред државните органи кои носат исти одлуки, не почитувајќи ги ставовите на управните судови, со што се повредува правото на судење во разумен рок. Правото на судење во разумен рок се крши и од основните и од апелациските судови, особено преку одолжувањето на објавување пресуди. Унапреден е електронскиот систем за пребарување судски одлуки. Не се почитува рокот за изготвување од 15 дена засметан од заклучувањето на главната расправа, а забележан е и случај на надминување на рокот од 60 дена за посложени предмети. Потребно е и неопходно управните органи да ги спроведуваат судските одлуки во разумен рок. Со цел постигнување на целосен ефект од одлуките, тие треба да ги преземат сите потребни мерки предвидени со закон и воедно треба да се разгледаат сите регулаторни и опции на политиките кои им се на располагање за да изберат соодветно решение за клучните прашања, како што се достапност и интегритет, и го земат предвид националниот контекст, на пример, нивото на довербата на јавноста и мерките потребни за да се постигне усогласеност со стандардите на ЕУ.

Што се однесува на новиот Закон за кривична постапка,³³ досегашните анализи покажуваат дека не се имплементира целосно. Согласно решенијата во Законот за кривична постапка основно право и должност на јавниот обвинител е да ги гони сторителите на кривични дела за кои гонењето се презема по службена должност, меѓутоа јавниот обвинител честопати се става во улога и на странка и на судија, па голем број од судиите истакнуваат дека сепак на крај товарот и обврските ги сносат тие.

Постојат сериозни пречки за делотворно и соодветно извршување на судските одлуки во граѓанската, управната и кривичната сфера. Граѓанските и управните постапки се сложени и скапи за извршување, а кај кривичните случаи постојат несоодветни услови во затворите и лабавост во извршувањето на казните поради немањето услови судството да ги води кривичните постапки во целост.

Бирото за застапување на Република Македонија пред Европскиот суд за човекови права направи значителни напори за брзо извршување на пресудите, со што бројот на пресуди кои се уште не се извршени се намали за повеќе од половина и тоа на 56.³⁴

³³Службен весник на РМ“ број 150. Новиот ЗКП нуди поинакви решенија во однос на работата на јавното обвинителство каде законодавецот целокупната предистражна и истражна постапка му ја доверил и е ставена во надлежност на јавниот обвинител, што значи работата на досегашните истражни судии во делот на истрагата преоѓа во рацете на јавниот обвинител и тој ја води истрагата, со што се зацврстува улогата на јавниот обвинител во борба против сторителите на кривични дела кои се гонат по службена должност

³⁴Извештај за Македонија на Европската комисија, 2016.

Состојбата со довербата во судството може да се претстави со рангирањето на Македонија според релевантните глобални индикатори. Еден таков индикатор е перцепцијата за независност на судството. Глобалниот извештај за конкурентност за 2016–2017 г. на Светскиот економски форум ја рангира Македонија во подолниот дел од овој список (106-ти ранг од 136 држави).³⁵ Македонија има резултат од 3,1 на оваа скала, додека светскиот просек е 4,19. Претходната година овој индикатор изнесувал 3,3 што значи дека во Македонија постои тренд на влошување на довербата во судството.

Како втор показател во оваа сфера може да се наведе „перцепираната независност во граѓанско право“ на Проектот Светска Правда, во контекст на извештајот за индексот на владеење на правото.³⁶ Македонија е рангирана во горната половина од оваа табела на глобално ниво (51-ва од 113), додека на регионално ниво е трета од 13 држави од регионот. Индексот на оваа скала изнесува 0,56 во однос на независноста на граѓанското право. Резултатот од минатогодишниот извештај за Македонија изнесувал 0,57, додека на глобално ниво била рангирана на 38 место од 102 држави. И овој показател за Република Македонија бележи влошување.

Со цел подобро функционирање и унапредување на правосудниот систем во врска со превенција и борба против корупцијата во судството, помеѓу Државната комисија за спречување на корупцијата и Судскиот совет на Република Македонија е склучен „Протокол за соработка за превенција и репресија на корупцијата и судирот на интереси“. Протоколот е предмет на постојана анализа за унапредување на соработката, координацијата и заедничкото дејствување. Во таа смисла најмалку еднаш годишно се сретнуваат институциите заради негова евалуација, координација и искусвени согледувања. Во овој домен, клучна е соработката помеѓу институциите бидејќи се работи за комплексен и многунасочен проблем кој подразбира повеќе надлежни постапувања.

³⁵Светскиот економски форум ја утврдува вредноста на овој индикатор врз основа на годишна анкета спроведена со лидерите од деловниот сектор на глобално ниво, каде испитаниците можат да одговорат по однос на независноста на судството на одредена држава со оценување помеѓу 1 и 7. Оценка 1 би индицирала дека судството е под големо влијание од владата, граѓаните или компаниите, додека оценка 7 би индицирала дека е целосно независно.

³⁶Овој показател се базира на одговори од општата популација и квалификувани испитаници, каде можеше да се одговори од 0 до 1, при што 1 би индицирало најсилно придржување до владеењето на правото.

3.3* Компетентност

Во 2015 г., Академијата за судии и јавни обвинители „Павел Шатев“ обезбеди 267 континуирани обуки за 5 888 учесници. Од вкупно 13 кандидати за судии и обвинители од петтата генерација која успешно ја заврши почетната обука во февруари 2016, 12 се веќе вработени во основните судови и основните јавни обвинителства. 37 нови кандидати се запишаа за почетна обука во Академијата.³⁷

Академијата за судии и јавни обвинители на 30.08.2016 објави оглас за прием на слушатели на почетна обука заради исполнување на потребниот број на јавни обвинители, согласно законските измени и дополнувања од декември 2015 година. Во меѓувреме нема достапни информации за постапката на избор на шестата генерација слушатели на почетна обука,³⁸ каде сè уште не е составена конечната ранг листа поради жалбените постапки кои се водат пред Управниот и Вишиот управен суд.³⁹

Она што може да го истакнеме како позитивно, а е од особена важност за Академијата за судии и јавни обвинители, како и за другите институции, се реализираните учества на многубројните конференции и обуки со цел да се разгледаат најдобрите практики и можноста за нивно имплементирање, сè со цел подобро функционирање и унапредување на правосудниот систем. Континуираната обука е најопсежниот сегмент од работењето на Академијата и опфаќа целни групи во трите главни програми за обука, и тоа: општата програма за задолжителна континуирана обука, специјализираната програма за задолжителна континуирана обука и специјализирана програма за доброволна континуирана обука. Во текот на август 2016 година исто така е составен и планот на активности во рамки на доброволната континуирана обука за судски и јавно обвинителски службеници, како и планот на активности во рамки на задолжителната континуирана обука за судии, претседатели на судови и јавни обвинители на јавните обвинителства, и двете за период од септември до декември 2016 година.

Потребно е повеќе да се обрне внимание на развојот на таканаречени интелектуални способности,⁴⁰ вклучително етика, интегритет и комуникациски способности – особено за претседателите на судови. Покрај тоа, праксата покажува дека судиите немаат доволно познавања за правото на ЕУ, можноста за неговата директна примена, како и праксата на европските судови.

Доколку се осврнеме на соработката со граѓанските организации, се чини дека бројот на граѓански организации кои соработуваат со Академијата почна да се намалува. Академијата често сака да биде целосно вклучена во организациските аспекти на проектите на граѓанските организации, кои најчесто се веќе предодредени од страна на донаторите.

Некои сметаат дека регрутирањето на обучувачи во Академијата не е транспарентно, бидејќи во повеќе наврати исти судии се регрутираат како обучувачи. Се чини дека во моменталната институционална поставеност нема простор за експертска граѓанска организација да понуди континуирано образование на судии. Дури и македонската Адвокатска комора престана со обезбедување обуки за судиите. На судиите им се засметуваат како задолжителни само оние курсеви кои се предаваат на Академијата.⁴¹

³⁷Извештај за Македонија на европската комисија, 2016.

³⁸<http://www.ipacademy.gov.mk/upload/PDF%20Files/Priracnik%20modul4.pdf>

³⁹<http://www.osce.org/skopje/123941?download=true>

⁴⁰Soft skills.

⁴¹<http://all4fairtrials.org.mk/wp-content/uploads/2016/06/Macedonia-country-report-MKD.pdf>

И покрај тоа што на Академијата се уште и недостига помошен персонал, таа во соработка со надворешни лица започна со мерење на ефикасноста на обуките, и анализирање дали тие резултираат со промени во однесувањето и постапувањето на судиите и јавните обвинители.

4.* Заклучоци

Република Македонија беше една од првите земји од регионот која ги започна реформите во сферата на судството, во контекстот на евроинтеграциските процеси, со усвојувањето на Стратегијата за реформа на правосудниот систем 2004–2007 и донесувањето на уставните амандмани во оваа сфера. Повеќе од деценија по започнувањето на овие значајни реформи може да се констатира дека правната рамка во Република Македонија ги инкорпорира речиси сите значајни меѓународни стандарди за независно и непристрасно судство. Постојат сегменти на домашната правна рамка кај кои има простор за подобрување од кои само неколку се од суштински карактер. Сепак усогласеноста, пред се, се однесува на правната рамка и домашните стандарди, но не и на примената на истите и праксата на судовите. Се уште се потребни дополнителни напори за заштита на независноста на судството и обезбедување услови за непристрасност на судиите, со цел да се подобри квалитетот на правдата и да се олесни пристапот до правдата.

Извештаите на Европската комисија укажуваат дека се потребни дополнителни напори за деполитизација на судството во согласност со „итните реформски приоритети“, како и обезбедување натамошна транспарентност и објективност во системот на избор и унапредување. И покрај тоа што Судскиот совет е формиран „од судиите за судиите“, со состав што и дава мнозинство гласови на судиската фела, во пракса, влијанието на останатите гранки на власта се смета за се уште силно. Постојат повторени извештаи за селективна правда и политичко мешање кај одредени високопрофилни или политички чувствителни судски предмети. Ова фрла дамка врз инаку функционалниот судски систем.

Условите за избор на претседател на суд не овозможуваат соодветно да се оценат менаџерските способности на кандидатите за претседател на суд. Во домашниот правен поредок не е предвидена можност да се поднесе жалба на одлуката на Судскиот совет за избор на судија. Системот на оценување на судиите става фокус на квантитативните критериуми, а помалку на основите компетенции на судиите, а прописите оставаат можност судијата да биде санкциониран врз основа на бројот на одлуки кои се променети од страна на повисок суд. Нестручното вршење на функцијата како основ за разрешување може да биде широко толкуван, бидејќи прописите не вршат негово попрецизно дефинирање.

Прописите во областа на судството често се изменуваат со примена на скратена постапка, без соодветни анализи, консултации и јавни расправи. Интернет-пристапот кон правото и судската пракса во принцип е достапен, но е непостојан во пракса.

Европската комисија констатира дека буџетот за македонските судови за 2016 година се значајно пониски од европскиот просек по жител, додека бројот на судии и судски персонал на 100 000 граѓани е значително повисок од европскиот просек, што покренува прашања за ефикасноста и исправната распределба на ресурси.⁴² И покрај тоа што формално функционира Судски буџетски совет, во пракса истиот е принуден да ги прифаќа ограничувањата наметнати од Министерството

⁴² Според износот на јавна потрошувачка во судскиот систем Македонија по глава на жител троши помалку од која било земја членка на ЕУ, но според учеството на ваквата потрошувачка во бруто-домашниот производ, Македонија во одредени години се мери со првите пет земји во ЕУ по јавна потрошувачка во судскиот систем.

за финансии, кои не го почитуваат законски предвидениот износ од 0,8% од бруто домашниот производ наменети за јавни расходи во правосудниот систем.⁴³

Мониторингот на судски постапки се уште укажува на фактот дека најчеста причина за одлагање на постапките е неспроведувањето на притворените и осудени лица, најчесто поради немање услови истите да се спроведат до судот со цел да им се суди правично, фер и во разумен рок.⁴⁴ Последниот извештај на Европската комисија за Македонија го издвојува како континуиран предизвик обезбедувањето конзистентност на пресудите, иако Врховниот суд продолжи со напори во таа насока.

Меѓународно прифатените индикатори за перцепциите на јавноста, поточно на одредени сегменти на јавноста, упатуваат на намалување на довербата во судството, односно влошено мислење за независноста на судството во Македонија.

На Академијата за судии и јавни обвинители и се потребни поголеми финансиски и кадровски ресурси за да одговори на огромните потреби – вклучително и оние поврзани со развојот на таканаречени интелектуални способности,⁴⁵ како и потребите за обуки за правото на ЕУ и неговата примена.

⁴³Закон за судскиот буџет, „Службен весник на Република Македонија“, број 60/2003, 37/2006, 138/2008, 145/2010.

⁴⁴Завршна конференција за презентација на целите и достигнувањата во рамки на проектот „Изградба на капацитетите на агенциите за спроведување на законот за соодветен третман на притворените и осудените лица“, финансиран од Европската унија и спроведуван од Советот на Европа.

⁴⁵Soft skills.

5.* ПРЕПОРАКИ

Врз основа на веќе изнесената констатација за потребата од целосно спроведување на суштински реформи, како приоритетни ги издвојуваме следните препораки:

1. Да се создадат услови за спроведување на притворените и осудени лица со цел почитување на судските постапки и запазување рокови.

2. Во Законот за судовите да се предвиди орган кој ќе биде надлежен на судиите да им обезбеди лесен пристап до законодавството, меѓународните договори, судската пракса и слично.

3. Итно преуредување на основите на судскиот буџет со цел правилно утврдување и распределба на средствата со најголемо почитување на начелото на судска независност.⁴⁶

4. Да се изврши проценка на оптималноста на постојната судската мрежа, како и на оптималноста на бројот и видот на судски службеници, како основа за спроведување на натамошни реформи обезбедувајќи го притоа пристапот до правда на граѓаните.

5. Неопходно е да се воведат соодветен систем за обучување и стручно усовршување на административните и судски службеници.

6. Да се унапреди судската статистика со вклучување на индикаторите предвидени во EU Justice Scoreboard и пристапот до неа. Неопходно е да се обезбеди ACCMIS системот на судовите да врши подобра обработка на податоците и воедно, редовно да се објавуваат ажурирани статистички податоци, согласно Методологијата за судска статистика.

7. Измените на прописите во областа на судството треба да се заснова на претходни анализи и широки консултации со сите засегнати страни и стручен дијалог.

8. Неопходна е конструктивна и одржлива соработка на судските институции со граѓанскиот сектор, со цел заедничко спроведување, следење и оценување на суштинските реформи во поглед на владеењето на правото.

9. Граѓанските организации со своите капацитети да придонесат во процесот на спроведување на обуките за правото на ЕУ во Академијата за судии и јавни обвинители.

10. Потребно е повеќе да се обрне внимание на развојот на таканаречени интелектуални вештини⁴⁷ на судиите, вклучително етика, интегритет и комуникациски способности.

11. Академијата за судии и јавни обвинители да воведат постојан систем за мониторинг и евалуација на одржаните обуки со цел систематски да се следи и унапредува успешноста и резултатите од истите.

12. Да се изврши деполитизација на судството во пракса, односно одвојување на судството од влијанијата на извршната власт и политичките партии, вклучително и при изборот, унапредувањето и разрешувањето на судиите.

13. Да се преиспитаат условите за избор на претседател на суд, со цел да се процени дали соодветно поттикнуваат кандидати за претседател на суд со добри менаџерски способности.

14. Да се разгледаат можностите за воведување на правото на жалба во случаите на избор на судиите и избор на членови на Судскиот совет од редовите на судството.

⁴⁶Проекциите за бараниот судски буџет, заедно со проекциите за проектираниот обем на работа, треба да се објавуваат пред да бидат поднесени до Министерството за финансии

⁴⁷Soft skills.

15. Да се подобри системот за оценување на работата на судиите, за да обезбеди соодветна рамнотежа помеѓу квалитативните и квантитативните аспекти на работата. Во таа смисла, квалитетот на судиите да се оценува преку анализа на пресудите.

16. Да се преземат активности во насока на подигнување на независноста и непристрасноста на судската функција, интегритетот на судиите и обвинителите и свеста за нивната улога во македонското општество.

ПРИЛОГ 1:

Дефинирани индикатори за следење на напредокот во приоритетот „Поддршка на АРС: подобрување на законската рамка за алтернативно решавање спорови и овозможување на правна и институционална соработка со судскиот систем и системот за извршување“

Мерка-инструмент од Стратегијата 2020 ИЕ	Индикатор	Податоци	Метод за собирање на информација	Ризици
Квалитет	Оценка од Извештај на ЕК	Извештај на ЕК	Преглед на документација	Доцно објавување
	Почитување на принципите за фер и правично судење	Мониторинг од независни набљудувачи	Набљудување	Непостоење на релевантни информации, недоволно информации за давање на оценка
	Родова и правична застапеност на судиите	Извештај на Судски совет на РМ; Извештај на народен правобранител	Преглед на документација	Доцно објавување, непостоење на релевантни информации
	Распоред на судиите по судови и судски одделенија;	Извештај на Судски совет на РМ	Преглед на документација	Доцно објавување, непостоење на релевантни информации
	Број на избрани судии во основните и повисоките инстанци;	Извештај на Судски совет на РМ	Преглед на документација	Недостапност на документи, недостаток на волја за учество во интервјуа, непостоење на релевантни информации,
	Број на разрешени судии	Извештај на Судски совет на РМ	Преглед на документација	Недостапност на документи, недостаток на волја за учество во интервјуа, непостоење на релевантни информации,
	Објективни и транспарентни критериуми за избор и кариера на судии засновани на принципот на заслуги, применети со транспарентна и отворена постапка	Законски одредби и постапки за избор на судии	Преглед на документација; прашалници и анкети со заинтересирани страни	Непостоење на релевантни информации за текот на постапките за избор на судиите

Мерка-инструмент од Стратегијата 2020 ИЕ	Индикатор	Податоци	Метод за собирање на информација	Ризици
Квалитет	Оценка од Извештај на ЕК	Извештај на ЕК	Преглед на документација	Доцно објавување
	Објективни и транспарентни критериуми за разрешување на судии засновани на принципот на објективност и непристрасност.	Законски одредби и постапки за разрешување на судии	Преглед на документација, прашалници и анкети со заинтересирани страни	Непостоене на релевантни информации за текот на постапките за разрешување на судиите
	Поднесени жалби по однос на одлуки за избор и именување	Извештај на Судски совет на РМ	Преглед на документација	Непостоене на релевантни информации
	Поднесени жалби по однос на одлуки за разрешувања			Непостоене на релевантни информации
Ефикасност	Оценка од Извештај на ЕК	Извештај на ЕК	Преглед на документација	Доцно објавување
	Задоволување на годишните буџетски барања за судството	Извештај на ЕК, Извештај на Судски совет	Преглед на документација	Доцно објавување, непостоене на релевантни информации
	Задоволување на годишните буџетски барања на АСЈО	Извештај на ЕК, Извештај на АСЈО	Преглед на документација	Доцно објавување, непостоене на релевантни информации
	План за потреби и вработување во судство	Извештај на Судски совет на РМ	Преглед на документација	Доцно објавување, непостоене на релевантни информации
	Број на предмети во судовите	Извештај на Судски совет на РМ	Преглед на документација	Доцно објавување
	Просечно времетраење на постапка	Извештај на Судски совет на РМ	Преглед на документација	Доцно објавување
	Зголемен процент на граѓани кои имаат доверба во судскиот систем	Анкети	Спроведена анкета за мерење на задоволство на корисници на судови	Пристрасност во одговорите

Мерка-инструмент од Стратегијата 2020 ИЕ	Индикатор	Податоци	Метод за собирање на информација	Ризици
	Објавување на сите судски пресуди во јасни рокови определени со закон со обезбедени целосни можности за пребарување и олеснет пристап	Веб страни на судови	Преглед на веб страни	Доцно објавување
	Брзо извршување на сите пресуди на ЕСЧП против државата (особено преку развивање практични и ефективни мерки за секоја категорија на предмети).	Извештај на Бирото за застапување на државата пред ЕСЧП	Преглед на документација	
Компетентност	Оценка од Извештај на ЕК	Извештај на ЕК	Преглед на документација	Доцно објавување
	Број на одржани обуки од АСЈО	Извештај на АСЈО	Преглед на документација	
	Број на обучени судии и обвинители со дополнителни обуки	Извештај на АСЈО	Преглед на документација	
	Број на слушатели на почетна обука на АСЈО	Извештај на АСЈО	Преглед на документација	
	Број и квалитет на предавачи во АСЈО	Извештај на АСЈО	Преглед на документација	
	Развиен курикулум - програма за обука и нејзино ажурирање согласно стратешките документи на државата	Извештај на АООС	Преглед на документација	Недостапност на релевантни информации

Институт
за
европска
политика.
Скопје

